

ตาเลื้อยร่างแห

MELIACEAE

Dysoxylum excelsum Blume

ไม้ต้นขนาดกลาง สูงได้ถึง 24 เมตร ต้นแก่มี พูพอนกว้าง สูงได้ถึง 3 เมตร เปลือก สีน้ำตาลอ่อนถึงน้ำตาลแดงหรือน้ำตาลเข้ม เรียบถึง ขรุขระ หรือแตกเป็นเกล็ด เปลือกในสีน้ำตาล แดง มีเส้นใย มีกลิ่นฉุนสน ไม่มียางขาว ใบ ยาว 25-60 (75) เซนติเมตร ใบประกอบขนนกปลาย คู่ หรือพบบ้างใบประกอบขนนกปลายเดี่ยว ใบย่อย 2-5 คู่ออกสลับหรือกึ่งตรงข้าม กว้าง 4-12 เซนติเมตร ยาว 10-30 เซนติเมตร ใบบนใหญ่สุด รูปรี แกมรูปไข่ถึงรูปใบหอกปลายแหลมหรือค้อยๆ เรียวแหลม โคนเท่ากันหรือเกือบเท่ากัน เนื้อคล้ายหนังบาง ด้านบนสีเขียวช้ำ ด้านล่างสี เขียวอ่อน มักมีขนสีน้ำตาลอมแดงบนเส้นใบ บางที่ค่อนข้างเกลี้ยง เส้นใบ 9-12 คู่ โค้งชัน เป็นร่องด้านบน ฐานด้านล่าง เส้นใบย่อยเป็นชั้นบันไดจากทั้งสองด้าน ก้านใบย่อยยาว 5-15 มิลลิเมตร ปลายแกนกลางใบมีใบย่อยคล้ายข้อเชิงลดเล็กๆ (หรือรอยแผลเป็น) กิ่งอ่อนค่อนข้างมีขน มีตายอดคล้ายกำปั้น ดอก ยาว 0.8-1.4 เซนติเมตร สีครีมถึงขาวอมชมพู อ่อน กลิ่นหอมแรง ออกเป็นช่อกระจุกแตกกิ่ง ที่ซอกใบหรือเหนือซอกใบ ส่วนมากช่อยาว 10-30 เซนติเมตร พบน้อยยาวได้ถึง 100 เซนติเมตร แกนกลางช่อมีขนสีสนิมค่อนข้างแน่น ก้านดอกยาว 2-4 มิลลิเมตร (รวมก้านดอกเทียมด้วย) กลีบเลี้ยงเส้นผ่านศูนย์กลาง 5 มิลลิเมตร รูปถ้วยตื้น จักเป็นซี่ฟันไม่ เท่ากัน 4(5) ซี่ มีขนด้านนอก กลีบดอก 4(5) กลีบ กว้าง 6-15 มิลลิเมตร ยาว 3-4 มิลลิเมตร รูปขอบ ขนานแคบ ไม่ซ้อนกัน มีขนเส้นไหมสั้นด้าน นอก หลอดเกสรเพศผู้ ปลายแบน หรือขอบ เป็นคลื่น ค่อนข้างเกลี้ยงทั้งสองด้าน อับเรณู 8(10) อัน ยาวประมาณ 1 มิลลิเมตร ไม่แผ่แผ่พ้นดอก จาน ฐานดอกรูปทรงกระบอก ขอบเป็นซี่ฟัน 8(10) ซี่ ยาว 1/2 ของหลอด ล้อมรอบรังไข่ และโคน ก้านเกสรเพศเมียมีขนทั้งสองด้านรังไข่มี (3)4 ช่อง มีขนเส้นไหมแน่น ก้านเกสรเพศเมียมีขนที่ครึ่งล่าง ผลยาว 3-5 เซนติเมตร กลมหรือคล้ายลูกแพร์ ค่อนข้างเป็น (3)4 พู สีเหลืองอมน้ำตาลอ่อนถึงสีส้ม สุกสีแดงเข้ม แก่แตกออก 3-4 ส่วน เมล็ด 1-4 เมล็ด กว้าง 1.5 เซนติเมตร ยาว 2.5 เซนติเมตร ถึงรูปไต มีเยื่อสีแดงสด ห้อยบนเส้นด้ายเล็ก เมื่อผล แตกออก

พบทั่วไปในป่าดิบหรือป่าดิบ-ป่า ไม้ สูงได้ถึง 700 เมตร มักพบในป่าค่อนข้างเปิดหรือบนหินปูน จังหวัดสตูล



ข้อมูลอ้างอิง : การ์ดเนอร์, ไชมอน. ไม้ป่าภาคใต้ เล่ม 3 (Mo-Z).-กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2561. 880 หน้า

ภาพประกอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอนุรักษ์มรดกอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี



ศูนย์วิจัยและพัฒนาอนุรักษ์มรดกอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)